

**ויחן שם ישראל נגד ה' - כאיש אחד בלב אחד - שם משמאל לשבועות**

- שמות יט** (א) בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני:  
 (ב) ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד ה':

**שם משמאל לשבועות (במדבר) - שנת תרע"ו**

ויחן שם ישראל נגד ה' (שמות יט, ב). ברש"י כאיש אחד בלב אחד,<sup>1</sup> ואיתא במדרשים (פסיק"ר ואיכ"ר בפתיחתא) שביקש הקב"ה ליתן את התורה לישראל בשעה שיצאו ממצרים והיו חלוקין אלו על אלו וכו' והיו נוסעין במריבה וחונין במריבה כשבאו לסיני השוו כלם אגודה אחת וכו' אמר הקב"ה הרי השעה שאתן תורה לבני.<sup>2</sup>  
 ביאור הדברים, דהנה בפשיטות יש לומר דהיות כל התורה היא שם אחד משמותיו של הקב"ה כמו שכתוב בספרים הקדושים,<sup>3</sup> ולעומת ששים רבוא אותיות של תורה הם ששים רבוא נשמות ישראל,<sup>4</sup> וכשפירוד לבבות ומריבה ביניהם הוא

1 **רש"י** (שמות יט, ב): ויחן שם ישראל - כאיש אחד בלב אחד אבל שאר כל החניות בתרעומות ובמחלוקת; **מכילתא** בחדש א': ויחן שם ישראל. כל מקום שהוא אומר ויסעו ויחנו נוסעים במחלוקת וחונים במחלוקת אבל כאן השוו לב אחד לכך נאמר ויחן.

2 **פסיקתא דרב כהנא** - פסקא יב אות יד: זהו שאמר הכתוב דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה (משלי ג יז) דרכיה דרכי נועם ביקש הקב"ה ליתן תורתו לישראל בשעה שיצאו ישראל ממצרים והיו חלוקין אילו על אילו והיו אומרים נתנה ראש ונשובה מצרימה (במדבר יד ד) מה כתיב ויסעו מסוכת ויחנו באיתם (שמות יג כ) היו נוסעים במריבה וחונים במריבה לא עשה אלא כשבאו לרפידים הושוו כולם ונעשו אגודה אחת שנאמר ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני (שם יט ב) ומניין שהשוו כולם ונעשו אגודה אחת שנאמר ויחנו שם ישראל אין כתיב כאן אלא ויחן שם ישראל נגד ה' (שם) אמר הקב"ה התורה כולה שלום למי אני נותנה לאומה שהיא אוהבת בשלום הדא דכתיב וכל נתיבותיה שלום (משלי שם); **ויקרא רבה** ט, ט: חזקיה אמר חורי: גדול השלום שבכל המסעות כתיב (במדבר לג) ויסעו ויחנו נוסעים במחלוקת וחונים במחלוקת כיון שבאו כולם לפני ה' סיני נעשו כולם חנייה אחת הדא דכתיב (שמות יט) ויחן שם ישראל ויחנו שם בני ישראל אין כתיב כאן אלא ויחן שם ישראל אמר הקב"ה הרי שעה שאני נותן תורה לבני.

**שם משמאל עקב** - שנת תרע"ח: ונראה עפ"י מאמר הזוה"ק דכל היכי דאמרה התורה בלשון יחיד מורה על התאחדות ישראל, וכן נמי ברש"י בשם מכילתא (פי יתרו) ויחן שם ישראל נגד ה' כאיש אחד בלב אחד. והנה כבר הגדנו באריכות דכל חטא העגל נסתעף מחמת שהיה חסר אז לישראל כח המאחד אותם זה משה, ששקול משה ככל ישראל, וכמו שאמר (במדבר י"א) שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו, בקרבו ממש, ע"כ ה' עושה את כולם כאחד ממש, אבל אז שהי' מרע"ה מרומם מהם מאד בעת קבלת הלוחות, ע"כ ה' חסר להם כח המאחד; **ספר התניא**, ח"א פרק לב: ...קיום מצות ואהבת לרעך כמוך לכל נפש מישראל למגדול ועד קטן... וז"ש הלל הזקן על קיום מצוה זו זהו כל התורה כולה ואידך פירושה הוא כו'. כי יסוד ושורש כל התורה הוא להגביה ולהעלות הנפש על הגוף מעלה מעלה עד עיקרא ושרשא דכל עלמין וגם להמשיך אור אין סוף ברוך הוא בכנסת ישראל כמו שכתוב לקמן דהיינו במקור נשמות כל ישראל למהוי אחד באחד דוקא ולא כשיש פירוד חס וחלילה בנשמות דקב"ה לא שריא באתר פגים וכמו שכתוב ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך...

3 **רמב"ן** (בראשית א, א): עוד יש בידינו קבלה של אמת כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה שהתיבות מתחלקות לשמות בענין אחר כאילו תחשוב על דרך משל כי פסוק בראשית יתחלק לתיבות אחרות כגון בראש יתברא אלקים וכל התורה כן...

4 **הרב מרדכי הכהן (צפת-ארם צובא, מאות 16-17)**, **שפתי כהן על התורה**, בראשית כח, יב: ...שאותיות התורה הם ששים ריבוא ונשמות של ישראל הם ששים ריבוא והתורה היא שמותיו של הקב"ה אם כן הכל דבר אחד; שם שמות כג, יז: וזהו סוד ראיית ספר תורה כי יש בו ששים ריבוא אותיות כנגד ששים ריבוא נשמות של ישראל, וכל נשמה ונשמה מקבלת שפע והעמדה מאות שהושפעה ממנה...; שם שמות לד, כח: עוד מצאתי כתוב שארבעים יום עולה ששים ריבוא רגעים כנגד ששים ריבוא אותיות שבתורה וכנגד ששים ריבוא של ישראל...; שם במדבר ב, ב: זהו סוד הקמת ספר תורה ומראין כתיבתו לעם, לפי שיש בספר תורה ששים ריבוא אותיות וישראל ששים ריבוא נשמות וכל נשמה ונשמה מושפעת מאות אחת וכשרואה אותה אות מושכת לה שפע על ידי אותה ראייה מצאה מין את מינו וניעור; שם דברים כט, יג: ...ולפי שבמעמד ה' סיני נאמר (שמות י"ט, ב') ויחן שם ישראל שנתאחדו כולם כאחד, כמו שמוצאם ממקום אחד כן נעשו כולם כאחד ונתבלעו באחד, לפי שקיבלו התורה שיש בה ששים ריבוא אותיות כמנין נשמותיהן של ישראל והתורה היא תורה אחת וישראל גוי אחד וה' אחד, שלוש פעמים אחד בגימטריא הוי"ה אחד; **רבי נתן נטע הכהן שפירא מקרקוב (1584-1633)**, **מגלה עמוקות על התורה**, פרשת ויחן: המלאך הגואל אותי... ולפי שיש לכל א' מישראל אות בתורה ס' ריבוא אותיות לקביל ס' ריבוא נשמות וזה הפרש בין דרין קמאי לבתראי שהיו יודעין צירופי אותיות כמ"ש בזוהר פ' ויקרא ע"פ (ישע"י) שאל לך אות מעם י"י שאפילו רשעים הקדמונים ידעו מענין אותיות וצירופיהם וכן רחב אמרה (יהושע ב) ונתתם לי אות אמת ע"ש והנה מדת יעקב (מיכה ז) תתן אמת ליעקב כמ"ש יעקב ליוסף ועשית עמדי חסד ואמת כשתקברני בשכבות אבותי כי שם אין לב"ד הכרעה לפי שאברהם איש חסד ויצחק בעל דין קשה ואין להם הכרעה עד שבא יעקב בעל רחמים והכריע ונמצא כשיהיה הוא קבור שם יהיה חסד ואמת פגשו (תהלים) שנים מזכין וא' מחייב בטל יחיד במיעוטו והלכה כרבים עז"א המלאך הגואל אותי שלי שהוא אמת והוא המלאך הגואל מלא בוי' כשם שהלכו לפני רודף מלא בוי' כן הגאולה תהי' באות ו' וכאן רמז יעקב שכל אות בתורה יש לה מלאך שקושר לה כתרי אותיות ואות שלו שהוא הוי' אות אמת הוא המלאך והוא הגואל לכן נתן אליהו המשכון שלו אות ו' ליעקב ועל אותו מלאך מדבר כאן שהוא גואל ולקח אות של יעקב אתו עמו כלומר אליו ויתנכלו אותו על אות שלו להמיתו. וכה"א האספו ואגידה לכם את אשר יקר"א אתכ"ם באחרית הימים את מיותר הוא הל"ל אשר יקרא אתכם אבל רמז כאן על א"ת קיימא (דברים לג) ואתא מרובות קודש שעל כל אות ממונים אלפים רבבות מרובות קודש

כאילו היה חס וחלילה פירוד בין האותיות של שמו יתברך שמו יותר מכפי הצורך, וידוע דאם תיבה שבתורה נחלקת לשתיים הרי הספר פסול,<sup>5</sup> על כן בלתי אפשר ליתן להם את התורה אלא כשהם כאיש אחד בלב אחד ואין פירוד בין אחד לחבירו אלא כפי מדת הצורך, הקטן מכבד את הגדול ונערים את הזקנים הכל כפי סדר התורה, לא מרוחק יותר מדי כי אז היה גורם פירוד בין האותיות שצריכות להיות סמוכות ולא מקורבות יותר מדי, כאמרם זכרונם לברכה (אבות ה, י) שְׁלִי שְׁלָף וְשָׁלָף שְׁלִי - עם הָאָרֶץ, והיה גורם התקרבות התיבות יותר מדי שנקראת כתיבה אחת שהיא פסול. ובוה ימתק הלשון 'כאיש אחד בלב אחד', 'כאיש אחד' - היינו כמו אברים פרטיים שבאיש אחד זזה יד וזה רגל וכל אבר יש לו כח מיוחד, ואם יתחלפו האדם מקולקל, ואף שלפי השקפה שטחית יתראה כחלוקה אין זה חלוקה אלא אדרבה שזוהי תכלית התאחדות באשר הכח הפנימי מצרפן ומאחדן, וזהו 'בלב אחד' - שהלב הוא הפנימיות שבאדם והוא מאחד את כל האברים, על כן אז דוקא הגיעה השעה ליתן להם את התורה, ואם לא היו 'כאיש אחד' או שלא היו 'בלב אחד', אם היה חסר להם אחד משני אלה לא היה ראוי ליתן להם את התורה. שהרי היה כאילו חס וחלילה אותיות התורה מקורבין יותר מדי או מרוחקין יותר מדי :

ויש לומר עוד דהנה יציאת מצרים היתה בזכות שלשת האבות כמו שכתוב (שמות ב, כד) וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב, וכן כתוב (תהלים עח, יב) נִגְדַת אֲבוֹתָם עֲשָׂה פֶלֶא. והנה ג' האבות הם לעומת ג' האותיות הראשונות שבשם הוי"ה ברוך הוא, וכנסת ישראל למטה היא לעומת ה"א האחרונה שבשם, והיא מדתו של דוד המלך עליו השלום שהיה מרכבה למלכות שמים. ודוגמתן התורה אוריין תליתאי מקבילה לשלשת האבות ג' האותיות הראשונות שבשם, וכנסת ישראל למטה בזמן שנעשים אגודה אחת הם מרכבה למלכות שמים לעילא כמו שכתוב וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא אֶתְּמַלֵּךְ בְּהַתְּאַסֵּף >רְאִשֵׁי עַם יִחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל< (וגומר) ואז הם דוגמת ה"א אחרונה שבשם. ואם כן ישראל למטה שהם דוגמת ה"א אחרונה שבשם מקבלי התורה, שהיא לעומת שלש האותיות הראשונות שבשם הוי"ה ברוך הוא, נעשה מהם יחוד כל שם הוי"ה ברוך הוא, אבל נתינת התורה כשהם בפירוד לבבות ואינם מרכבה למלכות שמים היה פירוד בין הדבקים וגורם חס וחלילה פירוד בין אותיות השם חס ושלוש. ועל כן כשהיו כאיש אחד בלב אחד ונעשו מרכבה למלכות שמים והם דוגמת ה"א האחרונה, אז הגיעה השעה לנתינת התורה שיהיה היחוד השלם. ולפי האמור מובן צורך התאחדות והתקשרות כל ישראל יחד בחג הזה ביתר שאת ויתר עז, וכמסת התאחדות לבב כל ישראל זוכין להארת החג וקבלת התורה :

#### שם משמואל לשבועות (במדבר) - שנת תרע"ב

...והנה במתן תורה, כתיב וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל (שמות יט, ב), וכבוד קדושת אבי אדוני מורי ורבי זצלה"ה אמר בשם הרב הקדוש מהר"י מווארקא זצלה"ה<sup>6</sup> שלשון וַיִּחַן הוא לשון חן שדרכו של חברו מצא חן בעיניו,<sup>7</sup> וזה היה עוד בראש חודש. אך יש לומר דאף דלכאורה דבר גדול הוא מאד שדרכו של חברו ישא חן בעיניו כי אין דעותיהם של בני אדם שוות, מכל מקום בהעמיק על הדבר עוד יש מעלה גדולה מזו, והיינו לאהוב לכל איש ישראל אף כשדרכו לא מצא חן בעיניו אחרי שידוע מטרת כוונתו שהיא לטוב אף שתועה מדרך השכל, שבאם דרכו מצא חן בעיניו אין כל כך רבותא, ופן בשום פעם לא יכשר דרכו בעיניו תיפסק ההתאחדות, אבל כשמתאחד עמו בשביל מטרת כוונתו הוא קשר של קיימא. ובאמת שזהו דרך לבוא לאהוב את כל איש ישראל כי הכל חפצים ליראה את שמך אלא ששאר שבעיסה מעכב, וכשיתקיים (יואל ב) והדחתיו אל ארץ ציה ושממה ישובו כולם לתחת כנפיו יתברך, וכולם יתתקנו, מאחר שכל ישראל בפנימיותם טובים...

---

לכן נקרא צבאות שכל אות בצבא שלו למעלה ורמזו כאן אות אשר יקרא אתכם באחריית ס"ת אמת (דניאל י) ואגיד לך הרשום בכתב אמת... ; **פרי צדיק**, פרשת נשא : מה שכתוב (אבות פרק ד') אין לך אדם שאין לו שעה כו'. והיינו שכל א' מישראל. באותו שעה ובאותו מנין הוא הגדול מכל ישראל וכן חבירו בשעה אחרת. והיינו מפני שכל א' מישראל יש לו חלק בתורה אות או חלק מאות אשר בחוסר אותו האות או חלק ממנו הסי"ת פסול.

5 **שו"ע** יו"ד רעד, ד : צריך שכל אות תהא מוקפת גויל מארבע רוחותיה, שלא תדבק אות בחבירתה, אלא יהא ביניהם כחוט השערה. ולא יהיו מופרדות הרבה זו מזו, כדי שלא תהא תיבה אחת נראית כשתיים. ויהיה בין תיבה לתיבה כמלא אות קטנה, ולא יקרבו ביותר שלא יהיה שתי תיבות נראות כאחת. ואם שינה, שהרחיק בין האותיות עד שהתיבה נראית כשתיים, או שקירב שתי תיבות עד שנראות כאחת, פסול :

6 רבי יצחק מווארקא, מייסד חסידות וורקא, תלמידו של ר' שמחה בונים מפשיסחא, נפטר בכ"ב בניסן תר"ח (1848).

7 **שם משמואל** וישלח - שנת תרע"ו : ...והנה בסיני כתיב (שמות יט, ב) וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגְדַת הָהָר, ובמכילתא כאיש אחד בלב אחד, ופירש הרב הקדוש מהר"י זצלה"ה מווארקא שלשון וַיִּחַן הוא נשיאת חן, היינו אף שכל אדם דרכו לפי שורש נשמתו ישר בעיניו מכל מקום מצא גם דרך חבירו חן לפניו ועל כן היו כאיש אחד בלב אחד, ודברי פי חכם חן.